

Alternativ till den högskoleförberedande utbildningshelheten (HUTH)

INNEHÅLL

1 Uppdrag	1
2 Bakgrund	1
3 Studerande vid Ålands lyceum – examen ger behörigheter	2
3.1 Ny lag om studentexamen – 5 prov obligatoriskt.....	2
4 Studerande vid Ålands yrkesgymnasium – examen ger behörigheter	2
4.1 Huth-paket 60 kompetenspoäng	2
4.1.1 Ämnen och antal kurser som ingår idag:	2
4.2 Statistik huth -de senaste åren	3
5 NTI - skolan, gymnasiekurser på distans	3
6 Behörighet till Sverige	3
6.1 Möte med UHR.....	3
7 Olika scenarier	4
8 Sammanfattning	5

1 Uppdrag

Rektor och studiehandledare vid Ålands lyceum har i mars 2021 skickat en skrivelse till Ålands landskapsregering med anledning av att de anser att den förberedande utbildningshelhet (HUTH) som idag erbjuds studerande vid Ålands yrkesgymnasium i sin nuvarande form har spelat ut sin roll. Ålands landskapsregering inbegär därför styrelsens synpunkter på skrivelsen samt styrelsens förslag på ett nytt upplägg av högskoleförberedande som garanterar studerande vid Ålands yrkesgymnasium att erhålla särskild behörighet för vidarestudier i högskolor och universitet samt möjlighet att avlägga prov i studentexamen.

För detta bildade förvaltningschef en arbetsgrupp bestående av skolornas rektorer, representant för studiehandledning samt ämneslärare för att tillsammans se över förslag till ändringar som är till gagn för våra åländska studerande. Arbetsgruppen har träffat Universitets- och högskolerådet i Sverige (UHR). Mötet med UHR genomfördes i samarbete med utbildnings- och kulturavdelningen.

2 Bakgrund

HUTH startade hösten 2011 för att ge ökade möjligheter för studerande vid Ålands yrkesgymnasium att studera vid högskolor och universitet i Sverige. Nuvarande utbildningspaket har även gjort det möjligt för huth-studerande att avlägga studentexamen. Sedan år 2011 har huth-paketet ändrats och utökats vartefter UHR samt Studentexamensnämnden i Finland gjort ändringar.

Studerande vid närvårdarprogrammet och sjöfartsprogrammen har inte kunnat välja huth-paketet, då detta ej rymts in i deras läroplaner och studieplaner.

3 Studerande vid Ålands lyceum – examen ger behörigheter

Den som studerar vid Ålands lyceum måste delta i studentskrivningar för att därigenom få ett studentexamensbetyg. Med studentexamensbetyget erhåller man behörighet att söka till Finland och Sverige för vidarestudier. Sverige har olika krav på särskilda behörighet. Med särskild behörighet menas en viss uppnådd kompetens (avlagda kurser) i olika ämnen.

En studerande från Ålands lyceum väljer ofta de kurser hen behöver för att få de särskilda behörigheter hen vet att behövs.

3.1 Ny lag om studentexamen – 5 prov obligatoriskt

De som påbörjar sina studier våren 2022 måste avlägga minst 5 studentprov (tidigare 4 obligatoriska prov). Det betyder att samtliga studerande skriver studentprov i modersmål och får välja 4 prov från minst 3 av följande grupper: matematik, finska, främmande språk eller realämnena.

4 Studerande vid Ålands yrkesgymnasium – examen ger behörigheter

Alla utbildningslinjer vid Ålands yrkesgymnasium ger behörighet att studera vidare. För att studera vid Högskolan på Åland, yrkeshögskolor, högskolor och universitet behövs gymnasieexamen för att vara behörig att söka. Antagningsförfarandet grundar sig antingen på gymnasieexamensbetyg eller resultat från urvalsprov.

Studerande vid Ålands yrkesgymnasium har även allmän behörighet att söka vidare till Sverige för studier. Däremot har de flesta utbildningslinjer krav på särskild behörighet. Särskild behörighet betyder att den studerande läser fler kurser i vissa ämnen för att få en djupare kunskap. För att få särskilda behörigheter vid Ålands yrkesgymnasium idag måste den studerande välja huth-paketet.

4.1 Huth-paket 60 kompetenspoäng

Huth består idag av 30 kurser som den studerande läser vid Ålands lyceum. En studerande vid yrkesgymnasiet väljer själv om hen vill delta i studentskrivningarna eller inte. Kravet på en studerande är att hen ska ta yrkesexamen vilket innebär studier om 180 kompetenspoäng. Huth, inkl. 8 kompetenspoäng gemensamma examensdelar, omfattar 60 kompetenspoäng. Examenstiden beräknas vara 3 år. Under dessa 3 år finns 15 olika perioder. Av dessa 15 perioder är en huth-studerande 5 perioder på Ålands lyceum.

4.1.1 Ämnen och antal kurser som ingår idag:

Svenska – 7 kurser

Engelska – 7 kurser

Matematik – 8 kurser

Samhällskunskap – 4 kurser

Geografi – 1 kurs

Kemi – 1 kurs

Genom dessa kurser får de idag följande särskilda behörigheterna: Sv3, Eng6, Ma3b, Nk2 och Sk2.

4.2 Statistik huth -de senaste åren

Antalet studerande som valt och förhoppningsvis genomför hela studiepaketet:

Hösten 2021: f.n. 26 (5 hoppat av)

Hösten 2020: 9 studerande

Hösten 2019: 14 studerande

(www.studnet.gymnasium.ax)

5 NTI - skolan, gymnasiekurser på distans

På Åland finns en möjlighet att läsa webbaserade gymnasiekurser på distans enligt svenska ämnesplaner inom kommunal vuxenutbildning. För att få studera vid NTI ska personen ha en genomgången gymnasieutbildning. NTI sköts idag på Ålands yrkesgymnasium. NTI är således ett sätt idag för vuxna att läsa in kurser och skaffa sig särskild behörighet för studier i Sverige.

NTI på Åland har i snitt 70 studerande/termin. En del läser en kurs medan andra läser två eller tre. Uppskattningsvis rör det sig om åtminstone 30 - 40 personer per termin som vill läsa behörighetsgivande kurs(er).

I nuläget är 47 personer anmälda till en eller flera kurser under vårterminen. Flera anmälningar är på kommande. De vanligaste kurserna är följande (i ordningsföljd):

Matematik 2b, Engelska 6, Fysik 1a, Matematik 3b, Kemi1, Kemi 2, Fysik 2, Naturkunskap 1b.

6 Behörighet till Sverige

Systemet med särskilda behörigheter till svenska högskolor och universitet har under de senaste åren ändrats. Det är nu färre särskilda behörigheter som efterfrågas.

Nedan är några exempel på vanliga utbildningar med särskilda behörigheter:

	Sv3	Eng6	Ma2b	Ma3b	Nk2	Sk2	Hi1b
Sjukskötare			x		x		
Ekonomi		x	x	x			
Systemvetenskap		x	x	x			
Dietist			x		x		
Jurist							x
Socionom			x				
Psykolog			x				

(Ålands lyceums studiehandledare)

6.1 Möte med UHR

Vid ett möte med UHR i februari 2022 diskuterades bl.a. vilka särskilda behörigheter som just nu är mest centrala, dvs. ger flest möjligheter till vidarestudier. Enligt UHR är behörigheterna inom matematik och samhällskunskap de som oftast

efterfrågas. De ser även en ökning av krav på engelska. Det hänger ihop med att flera utbildningar nuförtiden har mycket av studiematerialet på engelska.

7 Olika scenarier

Styrelsen för Ålands gymnasium omfattar Ålands lyceums skrivelse såtillvida att det nu är orsak att se över det system som är rådande. Styrelsen har inte mandat att bestämma hur ett eventuellt utbildningspaket för vidarestudier ska se ut, men framför här några alternativ.

Alternativ 1:

Huth fortsätter som det är. De studerande förbereds för att kunna skriva 5 studentprov. Omfattningen av lektioner inom huth kan inte utökas då en studerande från yrkesgymnasiet ska få både huth och yrkesstudier att rymmas inom 180 kompetenspoäng.

Enligt den trend som funnits de senaste åren blir detta fortsättningsvis en dyr lösning då antalet sökande inte ser ut att öka.

Alternativ 2:

Det som Ålands lyceum föreslår i sin skrivelse. Huth-paketet anses ha spelat ut sin roll och läggs ner. Studerande vid yrkesgymnasiet behöver inte ta ställning till eventuella studier vid Ålands lyceum utan kan fokusera på sina yrkesstudier. Den valbara yrkesexamensdel som dessa studerande idag missar läses nu av samtliga studerande på programmen.

NTI är en möjlighet för dem som sedan önskar läsa upp behörighetskurser efter avlagd examen. Det finns förstås andra möjligheter. NTI, distansstudier, är det som erbjuds på Åland.

Alternativ 3:

De elever som önskar avlägga studentexamen söker till Ålands lyceum. Ålands yrkesgymnasiums studerande ges inte möjlighet att välja huth och på så vis få förberedande undervisning till samtliga studentprov. Möjligheten att skriva studentprov för studerande vid yrkesgymnasiet finns fortfarande kvar. Det betyder att den studerande läser in allt kursmaterial själv och skriver studentproven. Beslut om deltagande i studentprov fattas av Ålands lyceums rektor.

Alternativ 4:

En ny möjlighet för studerande vid Ålands yrkesgymnasium skapas så att de som önskar kan välja att läsa Matematik 2b enligt Ålands lyceums läroplan. Kursen planeras in i Ålands yrkesgymnasiums schema. Kursintyg skrivs av Ålands lyceum.

Genom detta förslag kan flera studerande vid yrkesgymnasiet få en särskild behörighet som ger många möjligheter till vidarestudier i Sverige. En lösning för att även studerande vid närvårdar- och sjöfartsprogrammen kan delta i denna undervisning kan utarbetas.

8 Sammanfattning

Vi lever i en föränderlig värld. För skolorna betyder det reviderade styrdokument, nya läroplaner, nytt kursinnehåll, nya bedömningskriterier och nya kriterier för ansökningar till vidarestudier. Ålands lyceums uppdrag är att ge studieförberedande utbildning där det är obligatoriskt för den studerande att ta studentexamen. Ålands yrkesgymnasiums uppdrag är att ge kunskaper och färdigheter som krävs för att utöva ett yrke samt förbereda för vidarestudier.

Dagens Huth-paketet är omfattande, utmanande och innehåller många fler kurser än vad som behövs för de vanligaste särskilda behörigheter. Allt färre studerande väljer detta. Orsaker som nämns är bl.a. att det är för svårt, "jag orkar inte just nu" eller att så många kurser vid Ålands lyceum kan sänka medeltalet på slutbetyget. Ekonomiskt är dagens upplägg en dyr lösning som få väljer. Därtill leder dagens system till att schemalaggningsen för Ålands yrkesgymnasium blir stelbent samt att schemalaggningsen vid yrkesgymnasiet styrs av de få som väljer huth.

Styrelsen vid Ålands yrkesgymnasium föreslår utifrån ovanstående redogörelse att möjligheten att skriva studentprov med tillhörande lärarledd förberedd undervisning är till för studerande vid Ålands lyceum. Studerande vid Ålands yrkesgymnasium fokuserar på sina yrkesstudier och skolan får större möjligheter till flexibla schemalaggningsen.

Styrelsen föreslår även att nuvarande huth-paket avslutas och att skolorna tillsammans planerar en lösning för hur man kan erbjuda studerande vid yrkesgymnasiet möjlighet att avlägga kurser för att erhålla den särskilda behörigheten matematik 2b.